

Toets en toelichting Aanvragen 2019

Vorbereidingsfase Nationaal Programma Groningen

Versie 16-04 2019

Hoofdstuk 1. Toelichting

Dit is een toets voor de aanvragen Nationaal Programma Groningen 2019 van gemeenten en provincie aan het bestuur Nationaal Programma Groningen.

Op 11 maart is een Bestuursovereenkomst getekend tussen Rijk, provincie Groningen en gemeenten in het aardbevingsgebied, als vervolg op de bestuurlijke afspraken die op 5 oktober 2018 zijn vastgelegd in het 'Startdocument Nationaal Programma Groningen'. In de Bestuursovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de besturing van het Nationaal Programma Groningen en de wijze waarop het programma de komende jaren gaat functioneren.

Aanvragen 2019

Omdat er nog geen overeenstemming is bereikt over de financiële verdeling en de programmakaders (waar gemeenteraden en Provinciale Staten nog nauw bij betrokken worden) maar er toch de wens was is om te starten met de uitvoering is ervoor gekozen nu wel al drie projecten te honoreren. Dit zijn Musical Edith, Energy Challenges op scholen en de Klimaatbiënnale. De financiering van het project Digitale Top is nog afhankelijk van nadere besluitvorming door de landelijke organisaties die de digitale top organiseren. Aanvullend op de drie genoemde toekenningen is afgesproken dat alle gemeenten in het aardbevingsgebied voor 2019 elk 15 miljoen euro ter beschikking krijgen om te investeren in aanvragen ten behoeve van het Nationaal Programma Groningen. Ook de provincie Groningen krijgt 15 miljoen euro ter beschikking voor de ontwikkeling van thematische projecten. In totaal is daarmee voor 2019 een bedrag van 120 miljoen euro gereserveerd.

Deze overheden doet voor de besteding van de middelen een voorstel aan het bestuur van het Nationaal Programma Groningen. Voor 6 mei sturen de overheden hun aanvraag in. Directeur Siem Jansen is verantwoordelijk voor het organiseren van de ambtelijke beoordeling en advisering. De bedoeling is dat het bestuur op 15 mei een besluit neemt over de accordering van de eerste aanvragen. Na akkoord van het Bestuur gaan provincie en gemeenten aan de slag met de verdere uitwerking. 17 juni vindt een tweede rond van besluitvorming in het bestuur plaats. Deadline voor indiening voor deze ronde is 1 juni. Elke aanvrager gaat vervolgens zelf aan de slag en is verantwoordelijk voor de uitvoering van de inhoud van de aanvraag.

Spelregels

Dit document bevat de spelregels voor de besteding van deze 15 miljoen door de gemeenten en de provincie. Deze spelregels vormen een toets zoals aangegeven in het document 'Een programma dat groeit'. Basis voor de spelregels is het format dat is gehanteerd voor het indienen van de ronde voor aanvragen die sloot op 15 februari 2019.

Belangrijke noot is dat de beschikbare 15 miljoen euro onderdeel uitmaakt van het trekkingsrecht dat de provincie Groningen en iedere gemeente in het aardbevingsgebied krijgt. Dit betekent dat de 15 miljoen gereserveerd blijft voor de betreffende gemeenten en de provincie Groningen voor het uitvoeren van later in te dienen lokale- en thematische programmaplannen, ook als het bedrag niet volledig wordt benut.

De spelregels maken het mogelijk om aanvragen te beoordelen, de voortgang van aanvragen te monitoren en de voortgang van het gehele programma te volgen. De spelregels dienen vastgesteld te worden door het bestuur van het Nationaal Programma Groningen tijdens de vergadering op 15 april. Deze spelregels gelden in de aanloopfase, zolang er nog geen definitieve programmakaders zijn. Deze programmakaders worden met nauwe betrokkenheid van gemeenteraden en Provinciale Staten opgesteld en uiteindelijk door hen vastgesteld. Het streven is om de definitieve programmakaders in het najaar van 2019 ter vaststelling aan te bieden aan het NPG-bestuur.

Beoordeling aanvragen 2019

De aanvragen zullen door het de directeur van het Nationaal programma Groningen en zijn team worden beoordeeld aan de hand van het ingevulde format en de mate waarin de aanvragen bijdragen aan een of meerdere van de omschreven doelen en voldoen aan een of meerdere van de onderstaande criteria. Op basis van dit advies neemt het Bestuur van het Nationaal Programma Groningen een besluit over de accordering van de aanvragen.

Monitoring

- Monitoring vindt plaats aan de hand van kwalitatieve en kwantitatieve rapportages van de verschillende aanvragen. Hierbij wordt in ieder geval jaarlijks gerapporteerd over de mate waarin is bijgedragen aan het behalen van de doelen, criteria en de relevante indicatoren. Het systeem van monitoring moet uiteindelijk voor het gehele programma opgezet worden. De monitoring van de aanvragen 2019 wordt dan onderdeel van deze monitoring.
- Gemeenten en de provincie monitoren de aanvragen 2019 aan de hand van in de aanvraag genoemde doelen, criteria en de door de aanvrager aangedragen indicatoren. Dit gebeurt zoveel mogelijk via externe databronnen en de reguliere verantwoordingssystematiek via de begroting / jaarrekening.
- Het programmabureau monitort de voortgang van het programma als geheel. Dit gebeurt zoveel mogelijk via bestaande databronnen.

Algemene voorwaarden

- Om in aanmerking te komen voor een bijdrageverlening vanuit het startkapitaal van het Nationaal Programma Groningen dient een besluit genomen te worden door het bestuur van het Nationaal Programma Groningen.
- De aanvrager is verantwoordelijk voor het verschaffen van juiste en volledige informatie.
- De aanvraag is inclusief uitvoeringskosten.
- De aanvrager voldoet aan de communicatiehandreiking (zie Hoofdstuk 3).
- De aanvrager is verantwoordelijk voor de ruimtelijke kwaliteit in de aanvraag.
- De aanvrager voldoet aan de monitoringseisen en is verantwoordelijk over de rapportage over de voortgang van de aanvraag aan het programmabureau. Zoveel

mogelijk vindt dit plaats via de reguliere verantwoordingssystematiek via begroting / jaarrekening.

- Een bijdrage vanuit het Nationaal Programma Groningen is een investeringsbudget. Reguliere exploitatiekosten vallen buiten de scope van het programma.

Toets:

- De inhoud van de aanvraag draagt bij aan de realisatie van een of meerdere doelen van het Nationaal Programma Groningen (zie Hoofdstuk 2). Een aanvraag kan ook bestaan uit de ondersteuning bij de uitwerking van een programma of project dat bijdraagt aan deze doelen.
- De aanvraag voldoet aan een of meerdere bij de doelen horende criteria (zie Hoofdstuk 2).
- Voor lokale aanvragen wordt de cofinanciering inzichtelijk gemaakt. Indien mogelijk met een zo groot mogelijke hefboom. Aanvragen in het thematische deel van het programma worden met een zo groot mogelijke financiële hefboom gerealiseerd, waarbij een minimum van 50% cofinanciering geldt.
- De aanvraag is niet strijdig met rijks-, provinciaal- of gemeentelijk beleid en regelgeving.
- De aanvraag voldoet aan de geldende regels voor aanbesteding, subsidiering, (onrechtmatige) staatssteun en natuurbescherming.
- De aanvraag start in 2019. De start kan bestaan uit het aangaan van een verplichting of het beginnen van een aanbestedingsprocedure.
- De financiering van de aanvraag komt niet in plaats van reguliere financiering.
- De aanvraag hangt logisch samen met andere aanvragen, vertoont geen onnodige overlap en is niet strijdig met andere aanvragen.
- De aanvraag is door, of in samenwerking met inwoners en/of belanghebbenden opgesteld en/of wordt door, of in samenwerking met inwoners en/of belanghebbenden uitgevoerd.
- De aanvraag heeft het format specifiek, concreet en volledig ingevuld.

Doelen, criteria en monitoring Nationaal Programma Groningen

In het startdocument van het Nationaal Programma Groningen is een aantal doelen opgenomen. In het document 'Een programma dat groeit' zijn deze doelen verder uitgewerkt, zoals in Hoofdstuk 2 is weergegeven. De verschillende doelen zijn gekoppeld aan criteria. De criteria vormen de voorwaarden waaraan een aanvraag dient te voldoen. De aanvrager geeft aan welke criteria van toepassing zijn. In iedere aanvraag staat daarnaast vermeld aan de hand van welke indicatoren de voortgang van de aanvraag gemonitord kan worden.

voor wat betreft de realisatie van de doelen. Bovendien kunnen deze indicatoren worden gebruikt voor de evaluatie van het Nationaal Programma Groningen. Hoofdstuk 4 bevat een overzicht met de voorlopige indicatoren voor het eerste fase van de monitoring op programmaniveau.

Naast de monitoring op het niveau van individuele aanvragen monitort het programmabureau de voortgang van het programma als geheel

Hoofdstuk 2. Doelen en criteria.

A. Doelen en criteria voor Lokale Aanvragen

Doelen	Criteria
1. Behouden en versterken van de lokale gebiedsidentiteit, met speciale aandacht voor cultureel erfgoed.	
A	Draagt bij aan het behoud, verduurzaming of herbestemming van cultureel erfgoed.
B	Draagt bij aan het terugdringen van achterstallig onderhoud van panden, in het bijzonder cultureel erfgoed.
C	Draagt bij aan het versterken van landschapskenmerken van het gebied, zoals bijvoorbeeld benoemd in kwaliteitsgids van de Provincie Groningen (https://www.kwaliteitsgidsgroningen.nl).
D	Draagt bij aan het versterken van de karakteristieke structuur van de kernen
2. Verbeteren van de kwaliteit van de woonomgeving (ruimtelijk)	
A	Draagt bij aan de kwaliteit van de van de openbare ruimte of de leefomgeving.
B	Verhoogt de aantrekkelijkheid van een dorp of wijk.
C	Geeft invulling aan een leegstaand pand.
D	Draagt bij aan de multifunctionaliteit van een gebouw.
3. Verbeteren van de kwaliteit van de woonomgeving (sociaal en economisch).	
A	Verhoogt/stimuleert burgerparticipatie.
B	Draagt bij aan de versterking van samenwerking tussen organisaties in een dorp of tussen dorpen.
C	Draagt bij aan verbetering van de sociale cohesie.
D	Stimuleert het lokale ondernemerschap.
E	Draagt bij aan de lokale werkgelegenheid of inzetbaarheid van inwoners.
F	Draagt bij aan het behoud en ontwikkeling van natuurwaarden.
G	Verhoogt de aantrekkelijkheid van een dorp of wijk.
4. Versterken van het vestigingsklimaat voor inwoners en ondernemers, waaronder verbeterde lokale en regionale bereikbaarheid.	
A	Handhaaft of verbetert de bereikbaarheid van zorginstellingen, basis- en (voorbereidend) middelbaar beroepsonderwijs, op korte afstand/met goede spreiding over het gebied.
B	Draagt bij aan beter en efficiënter openbaar vervoer in de provincie Groningen.

C	Draagt bij aan het lokale vestigingsklimaat.
D	Draagt bij aan een betere benutting van de bestaande infrastructuur
E	Geeft een stimulans aan de werking van de koopwoningmarkt
5. Bijdragen aan meer fysiek en mentaal gezonde jaren in eigen omgeving door	
A	Levensloopbestendig maken van woningen, wijken en dorpen.
B	Ondersteunen van (preventief) gezondheidsbeleid voor een duurzaam welbevinden.
C	Aanpakken van hiermee samenhangende sociale achterstanden
D	Draagt bij aan het verlagen van fysieke en/of mentale gezondheidsklachten.
E	Stimuleert (innovatieve) oplossingen voor levensloopbestendig wonen.
F	Stimuleert langer thuis wonen.
6. Toekomstbestendig maken van voorzieningen in zorg, onderwijs, winkels en werk.	
A	Stimuleert het lokale ondernemerschap.
B	Draagt bij aan het verlagen van het aantal vervoerbewegingen. [bijvoorbeeld; digitaal lesgeven; thuiswerken etc]
C	Levert een bijdrage aan de ontwikkeling van voorzieningen zoals retail, horeca, zorg,
D	Verbeterd duurzame exploitatie en beheer van door inwoners (vrijwilligers) beheerde voorzieningen. Bijvoorbeeld door de combinatie van school, dorps huis, kinderopvang en sportvoorzieningen hoeft minder geconcurrereerd te worden om de inzet van vrijwilligers.
E	Ondersteunt particuliere en andere initiatieven voor nieuwe zorgconcepten.
F	Levert bijdrage aan versterking en uitstraling koopcentra in de centrumdorpen.
7. Energieneutraal maken van de gebouwde omgeving (energieneutraal in 2035).	
A	Stimuleert of draagt bij aan verduurzaming van gebouwen
B	Draagt bij aan het aantal aardgasvrije gebouwen of woningen.
C	Stimuleert of draagt bij aan lokale energiecollectieven.
D	Draagt bij aan de realisatie van een duurzaam energiesysteem voor elektriciteit én warmte.

B. Doelen en criteria voor Thematische aanvragen

Doelen	Criteria
8. Werken aan een toekomstbestendige en natuurinclusieve kringlooplandbouw in 2030.	
A	Draagt bij aan het direct of indirect winst opleveren voor ecosystemen, biodiversiteit, natuurwaarde en leefbaarheid van het platteland met aandacht voor verdienmodellen voor agrariërs.
B	Draagt bij aan het sluiten van kringlopen op bedrijfsniveau of regionaal (provincie) en daarmee ook aan het verminderen van verspilling van biomassa in het gehele voedselsysteem.
C	Het terugdringen van emissies (zowel broeikasgassen als gewasbeschermingsmiddelen) in akkerbouw en veeteelt.
D	Draagt bij aan mitigatie van of adaptatie aan verzilting.
E	Draagt bij aan het tegengaan van veenoxidatie.
F	Draagt bij aan de versterking van de ruimtelijke kwaliteit.
9. Zorgen voor een toekomstbestendig energiesysteem in 2040.	
A	Draagt bij aan de productie van duurzame energie.
B	Draagt bij aan transport van duurzame vormen van energie en warmte of efficiënter gebruik.
C	Draagt bij aan nieuwe vormen van opslag van duurzame energie.
D	Draagt bij aan het behoud en de ontwikkeling van nieuwe (groene) en vervangende werkgelegenheid.
E	Draagt bij aan de ontwikkeling van wind op zee.
F	Draagt bij aan de versterking van de ruimtelijke kwaliteit.
G	Draagt bij aan de realisatie van duurzame warmte of het benutten van restwarmte.
H	Indicator bij criterium: transport van duurzame vormen van energie:
10. Stimuleren van innovatie op energiegebied om koploper te zijn en te blijven, met een hoofdrol voor (groene) waterstof.	
A	Draagt bij aan de ontwikkeling van kennis d.m.v. experimenten en pilots.
B	Draagt bij aan het creëren van een waardeketen voor waterstof.
C	Draagt bij aan de reductie van CO ₂ -emissie.
D	Draagt bij aan het behoud en de ontwikkeling van nieuwe (groene) en vervangende werkgelegenheid.
11. Zorgen voor een CO₂-negatieve industrie in 2050, inclusief het chemisch cluster.	
A	Draagt bij aan het behoud en de ontwikkeling van nieuwe groene en vervangende werkgelegenheid.
B	Draagt bij aan het creëren van een toekomstbestendig energiesysteem (productie, vervoer, distributie en opslag).

C	Draagt bij aan de reductie van CO ₂ -emissie. (zowel op fabrieksniveau en/of in de productie-/gebruikers keten.
D	Draagt bij aan de verduurzaming van de nationale energievoorziening.
E	Draagt bij aan het opwaarderen van grondstoffen en het sluiten van grondstofstromen.
F	Draagt bij aan de verwaarding en gebruik biomassa als grondstof.
G	Draagt bij aan Energie Efficiency, elektrificatie of de ontwikkeling van CCU (Carbon Captured Utilization) faciliteiten.
12. Klimaatbestendig inrichten van Groningen om wateroverlast, droogte, hittestress en overstroming te voorkomen.	
A	Draagt bij aan het verlagen van de hittestress in de gebouwde omgeving.
B	Draagt bij aan de versterking of behoud van de ruimtelijke kwaliteit.
C	Draagt bij aan het voorkomen van wateroverlast of –tekort.
13. Verbeteren van onderwijs en de inzetbaarheid van mensen die ervoor zorgt dat mensen zijn toegerust voor de arbeidsmarkt van de toekomst.	
A	Draagt bij aan de inzetbaarheid waarde van (toekomstige) werknemers.
B	Draagt bij aan het verhogen van het algemeen opleidingsniveau en/of (digitale) geletterdheid.
C	Draagt bij aan het creëren van nieuwe werkgelegenheid en bedrijvigheid door bijvoorbeeld fysieke combinaties van werken, leren en innovatie.
D	Richt zich op de aansluiting van het onderwijsaanbod bij de kortere en langere termijn vraag (anti-cyclisch).
E	Draagt bij aan het organiseren en beschikbaar maken van op- en omscholing.
F	Draagt bij aan de inzetbaarheid van werkenden en niet-werkenden.
G	Draagt bij aan duurzame inzetbaarheid.
H	Draagt bij aan social return.
14. Versterken van de economische structuur door het stimuleren en toepassen van innovatie en investeringen, passend bij de thema's en maatschappelijke opgaven van Groningen.	
A B	Health: Draagt bij aan gezondheid en/welbevinden van inwoners.
C	Health: Verhoogt de zelfredzaamheid bewoners en toekomstbestendigheid van de zorg.
D	Health: Versterkt thema's als personalised en connected health, smart industry materials en innovatieve niches waar MKB zich op richt (drug discovery en -delivery, medical devices, etc).
E	Health: Draagt bij aan een Persoonlijke Gezondheidsomgeving (PGO ¹).
F	Agrifood: Draagt bij aan het sluiten van ketens.

¹ Levenslang online hulpmiddel voor patiënten om grip te houden op hun eigen gezondheidsdata: van behandeling tot medicatie, onderzoeksuitslagen en inentingen.

G	Agrifood: Verhoogt de waarde van grondstoffen, opdat ze optimaal worden gebruikt in de kringloop.
H	Agrifood: Draagt bij aan de vergroening van grondstoffen.
I	Agrifood: Draagt bij aan het versterken van de sociaaleconomische positie van agrarische ondernemers in de keten
J	Maakt gebruik van overige belangrijke regionale sectoren, zoals de It-sector, energiesector, kennissector
15. Vergroten van het aantal (innovatieve) bedrijven in Groningen.	
A	Draagt bij aan het creëren van nieuwe werkgelegenheid en bedrijvigheid door bijvoorbeeld fysieke combinaties van werken, leren en innovatie.
B	Draagt bij aan het behoud en de ontwikkeling van nieuwe (groene) en vervangende werkgelegenheid.
C	Draagt bij aan het vestigingsklimaat voor bedrijvigheid, door bijvoorbeeld ontwikkeling en behoud van talent passend bij de vraag van bedrijven.
D	Draagt bij aan de digitalisering van bedrijven
16. Op een goede manier ontsluiten van de regio, met verschillende duurzame vervoersmodaliteiten.	
A	Draagt bij aan de verduurzaming van de mobiliteit.
B	Draagt bij aan slimme bereikbaarheid.
C	Draagt bij aan het CO2 neutraal maken van de infrastructuur. en/of energieopwekkende infrastructuur.
D	Draagt bij aan slimme mobiliteit, bijvoorbeeld autonoom vervoer, onder andere in relatie tot 5G.
E	Draagt bij aan het versnellen van hoofdverbindingen
F	Draagt bij aan het beter benutten van de bestaande infrastructuur

Hoofdstuk 3. Communicatiehandleiding

Het Nationaal Programma Groningen vindt het belangrijk dat er openheid is over de financiering van aanvragen en over hoe de bijdrage wordt besteed. Dit door bij aanvragen te vermelden dat het mogelijk is gemaakt met een bijdrage van het Nationaal Programma Groningen. Deze communicatiehandleiding is daarvoor de leidraad.

Communicatiekalender

Om inzicht te hebben in belangrijke communicatiemomenten werkt het Nationaal Programma Groningen met een communicatiekalender.

De informatie van de indiener wordt hierin opgenomen, zoals persuitingen, nieuwsberichten, openingen. Het advies is om vroegtijdig contact op te nemen met het programmabureau over openingshandelingen, persconferenties, etc. Nieuwsberichten kunnen worden opgenomen in de maandelijkse nieuwsbrief van het Nationaal Programma Groningen.

Informatie

Alle teksten, beelden of films dienen rechtstreeks aangeleverd te worden. Het Nationaal Programma Groningen kan deze gebruiken voor de communicatie over aanvragen. Bij beeldmateriaal wordt de naam van de fotograaf vermeld.

Vermelding NPG

De indiener noemt in alle uitingen de naam van het Nationaal Programma Groningen en plaatst daar waar mogelijk het logo van het Nationaal Programma Groningen. Uitvoerders zijn zelf verantwoordelijk voor de toepassing van deze uitingen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om projectborden, websites, persberichten, brochures, flyers en advertenties.

Hoofdstuk 4. Eerste opzet voor Indicatoren voor de monitoring van het programma als geheel.

Doelen	Relevante indicatoren voor de monitoring en evaluatie op programmaniveau
<p>1. Behouden en versterken van de lokale gebiedsidentiteit, met speciale aandacht voor cultureel erfgoed.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Behoud van Cultureel erfgoed, in aantal vierkante meters. • Teruggedrongen achterstallig onderhoud, in aantal vierkante meters
<p>2. Verbeteren van de kwaliteit van de woonomgeving (ruimtelijk).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Toename van waardering van de openbare ruimte en leefomgeving door: bewoners, bedrijven, toeristen (bijv. op een 5-puntsschaal); op twee meetmomenten • Bijv. absoluut/relatief aantal kijkers/kopers van buiten het dorp/wijk over het laatste (half)jaar (cq. het aantal mensen dat blijft); of waardering door bewoners op 5-puntsschaal
<p>3. Verbeteren van de kwaliteit van de woonomgeving (sociaal en economisch).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Indicator: Eigen regie (bron: RIVM, GGD, CBS) • Aantal wijk- en buurtverenigingen, aantal sportverenigingen, aantal overige verbanden/initiatieven (als maat voor sociale cohesie) in dorp, wijk, buurt of gemeente. t1 vergelijken met t0. • Omvang lokaal ondernemerschap, meetbaar door: aantal bedrijfsvestigingenarbeidsplaatsen [per tijdseenheid] • Waardering van de leefomgeving door bewoners
<p>4. Versterken van het vestigingsklimaat voor inwoners en ondernemers, waaronder verbeterde lokale en regionale bereikbaarheid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Beschikbaarheid van mobiliteit qua reismogelijkheden (locaties en/of tijd) • (ervaren) Bereikbaarheid van (a) zorginstellingen, (b) basis- en (c) (voorbereidend) middelbaar beroepsonderwijs, via vragenlijst. • Frequenties, mogelijke benutting, versnellen reistijd, verbeterd netwerk (lijnvoering en digitaal); Gemiddelde

	<p>reistijd [in minuten] tussen lokale Openbaar Vervoerstations</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mate van gebruik van Openbaar Vervoer voor lokaal en regionaal (bijv. reizigersaantallen per tijdseenheid, zoals gemeten via data digitale OV-transacties). • Aantal vervoersbewegingen [per tijdseenheid] op lokaal niveau. • Aantal woningen dat langdurig te koop staan. • Gemiddelde verkooptijd van de verkochte woningen. • Gemiddelde verkoopprijs van woningen .
<p>5. Bijdragen aan meer fysiek en mentaal gezonde jaren in eigen omgeving door</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ervaren gezondheid en objectieve gezondheidsmaten (mentaal en fysiek) (bron: RIVM, GGD, CBS) • Zorgkosten [per tijdseenheid] op postcodeniveau in verschillende categorieën (bijv. mentaal en fysiek) (bron: Vektis) • Gezondheidsverschillen binnen en tussen groepen (bron: Aletta Atlas) <ul style="list-style-type: none"> - Indicator (voor beide samen): • Ervaren en objectieve gezondheidsmaten (mentaal en fysiek) (bron: RIVM, GGD, CBS) • Zorgkosten [per tijdseenheid] op postcodeniveau in verschillende categorieën (bijv. mentaal en fysiek) (bron: Vektis) <ul style="list-style-type: none"> - *feitelijke / ervaren Gezondheidsverschillen binnen en tussen groepen (bron: Aletta Atlas) - Indicator: aanpasbaarheid woning (bron: zorg-op-de-kaart van Min VWS) - Gemiddelde leeftijd waarop patiënten ouderen zich aanmelden voor een verzorgingshuis [in levensjaren].

<p>6. Toekomstbestendig maken van voorzieningen in zorg, onderwijs, winkels en werk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Doorstroom ouderen naar innovatieve woonvormen. [bijv. aantal per tijdseenheid] • Aantal klanten en bezoekers per tijdseenheid • Waardering klanten en bezoekers. (5 puntsschaal, of cijfer 1-10) bij start en later meetmoment. • (waardering van) het retailaanbod. • (waardering van) voorzieningenniveau
<p>7. Energieneutraal maken van de gebouwde omgeving (energieneutraal in 2035).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verduurzaming aantal/percentage bestaande gebouwen uitgedrukt in EPC of energielabel. • Aantal aardgasvrije gebouwen of woningen • Aantal en omvang (in...) van Energiecollectieven en -coöperaties • Aantal zonnepanelen en windmolens (vooral combinatie) in een dorp, wijk, buurt of gemeente [bijv. per 1.000 inwoners]. • Aantal aardgasvrije gebouwen of woningen, landbouw, kleine industrie [bijv. per 1.000 inwoners]. • Aantal windmolens in particulier gebruik.
<p>8. Werken aan een toekomstbestendige en natuurinclusieve kringlooplandbouw in 2030.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vermeerdering van aantal gewassen in bouwplan/vruchtwisseling, % rustgewassen, % bodembedekking, organische stofbalans, inzet gewasbescherming, perceelgrootte, bodemconditiescore, percentage niet productief land (landschapselementen), stikstofbedrijfsoverschot • % organische input uit de regio (uitwisseling compost, voer, mest, teeltwisseling) • Uitstoot van emissies naar bodem, water en lucht. • Hoogte waterpeil • Waardering van het landschap

<p>9. Zorgen voor een toekomstbestendig energiesysteem in 2040.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Productie duurzame energie (bijvoorbeeld zon en wind, omzetting in waterstof, warmte). • Werkgelegenheid in de duurzame energie-sector
<p>10. Stimuleren van innovatie op energiegebied om koploper te zijn en te blijven, met een hoofdrol voor (groene) waterstof.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hoogte energieverbruik • Reductie van uitstoot van CO2 • Aandeel duurzame energie in totale energieverbruik
<p>11. Zorgen voor een CO2-negatieve industrie in 2050, inclusief het chemisch cluster.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal eenheden aangesloten op warmtenet? • Aangelegde infrastructuur waterstof? • Aangelegde infrastructuur (rest)warmte • efficiënter of duurzamer gebruik van grondstoffen. • efficiënter of duurzamer gebruik van energie
<p>12. Klimaatbestendig inrichten van Groningen om wateroverlast, droogte, hittestress en overstroming te voorkomen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mate van wateroverlast of -tekort.
<p>13. Verbeteren van onderwijs en de inzetbaarheid van mensen die ervoor zorgt dat mensen zijn toegerust voor de arbeidsmarkt van de toekomst.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mate van ongeletterdheid • Werkloosheid
<p>14. Versterken van de economische structuur door het stimuleren en toepassen van innovatie en investeringen, passend bij de thema's en maatschappelijke opgaven van Groningen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Private R&D investeringen • Werkgelegenheid in kennisintensieve sectoren
<p>15. Vergroten van het aantal (innovatieve) bedrijven in Groningen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Werkgelegenheid • Innovatie door middel van patenten.
<p>16. Op een goede manier ontsluiten van de regio, met verschillende duurzame vervoersmodaliteiten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hoeveelheid laadpalen/waterstoftankinfra • Vermindering uitstoot CO2 • Gemiddelde reistijd via het OV

